

EDINOST

Izboja vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, ob 5 zjutraj, ob ponedeljkih ob 8 dopoldne. Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu lista.

Posamezne številke „Edinosti“ se prodajo po 6 vinarjev zastarele številke po 10 vinarjev. Oglaševalci se računajo na milimetre v širokosti ene kolone. Cene: Oglaševalci v obrtnikih . . . mm po 10 vin.

Nemci zasedli Namur in Longwy. - Naša zmagava na Rusko-Poljskem Drzen vpad honvedske kavalerijske divizije na rusko ozemlje.

Namur in Longwy v nemških rokah.

BERLIN 26. (Kor.) »Wolffov urad« poroča: Veliki generalni štab javlja: Pri Namuru so zavzete že vse utrbe. Istotako je bil po hrabrem odporu zavzet tudi Longwy. Proti levemu krilu armade nemškega prestolonaslednika so prodirale iz Verduna in od vzhoda močne čete, ki pa so bile odbite. Zgornja Alzacija je razven neznatnih delov zapadno od Colmarja izločena Francozov.

Brzojavka našega cesarja Viljemu.

BERLIN 26. (Kor.) »Wolffov urad« poroča: V veliki glavni stan je prispela sledeča brzojavka cesarja Franca Jožefa cesarju Viljemu:

Zmaga na zmago! Bog z vami! On bo tudi na naši strani.

Najskrajnje čestitam tebi, dragi prijatelj, mladim junakom, tvojemu ljubemu sinu prestolonasledniku in hkrati bavarskemu prestolonasledniku in hrabri nemški armadi. Franc Jožef.

Kralj Ludovik bavarski odstopoval na bojišče.

MONAKOVO 26. (Kor.) Kralj Ludovik bavarski se je podal danes na zapadno bojišče.

Prilod ranjencev v Frankfurt.

FRANKFURT ob Meni 26. (Kor.) Kakor poročajo listi, je prispelo včeraj tjaka 60 ranjencev 81. pešpolka. Rane so večinom lahke. Po pripovedovanju ranjencev je zavzel polk neko višino, pri čemer je princ Friderik Karel Hensenski, potem ko je bil ranjen zastavovoda nekega bataljona, zgrabil sam za zastavo in peljal polk do zmage.

Padel princ.

MEININGEN, 25. (Wolffov biro.) Kakor javlja dvorni maršalni urad, je bil princ Friderik, brat vojvode Sachsen-Meinigen, pri Namuru ubit po granatnem strelu.

Austrijska zmaga nad Rusi.

DUNAJ, 26. (K.) Vojni tiskovni stan javlja uradno: Trodnevna bitka pri Krasniku je končala včeraj s popolno zmago naših čet. Rusi so bili na vseh 70 km široki fronti nazaj potisnjeni in se je njihovo umikanje proti Lublinu vršilo v obliki bega.

DUNAJ 26. (Kor.) Glasom poročila vojnih poročevalcev je bilo v bitki pri Krasniku angažiranih 4—5 armadnih zborov, to je približno okoli 200.000 mož. Ruska fronta je segala od Frambola do Jozefovega ob Visli. Rusi so pomaknili po en zbor severno od Frambola in južno od Krasnika. Bitka se je bila v nedeljo. Najmanj dva nadaljna ruska zbora sta prodirala od severa. Nadaljevanje boja je dovedlo do popolne razpršitve Rusov, ki so se na begu umaknili proti Lublinu. Naša kavalerija je sovražnika energično preganjala.

BERLIN 26. (Kor.) »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« piše: Z zmago pri Krasniku se je bila prva velika bitka proti Rusiji. Odločitev je prinesla popolen uspeh. Sovražnik ni bil sam prisiljen, da se je umaknil, ampak se je moral na begu umakniti proti Lublinu. S čutom visokega ponosa čujemo Nemci iz rajha o zmagovitem prodiranju našega zaveznika. Kar se je v dolgih letih pripravljalo, izvršuje letos prvo sijajno izkušnjo in podkreplja v Nemčiji in Avstriji razširjeno prepričanje, da ste Nemčija in Avstrija, če se bojujete ramo ob ramo, kos vsaki premoči, ki bi se hotela dvigniti proti njima.

BERLIN 26. (Kor.) Veselje prebivalstva nad zmago avstrijske armade se je pridruživlo tudi časopisje: »Vossische Zeitung« piše: Avstrijska zmaga zavzema častno mesto ob strani nemških uspehov v Lotaringiji. Ona kaže premoč avstrijskega orožja, spretno in sigurno vodstvo in veliko hrabrost avstrijskih vojakov. Hrabremu avstrijskemu zavezniku, ki se je ob Visli bojeval tako izvrstno, ključemo grogovit hura! Avstrijska armada je vnovič pokazala svojo staro, v neštevilnih bojih dokazano hrabrost in se izkazala vredno stare slave.

»Tageblatt« piše: avstrijsko zmago zamoremo slaviti kot popolno zmago.

PRAGA 26. (Kor.) Tukajšnji nemški konzulat je povodom zmage avstrijske armade razobesil zastavo.

BERLIN 26. (Kor.) Podrobnosti, ki so se doznale danes v Berlinu o včerajšnji avstrijski zmagi, so vzbudile tu veliko navdušenje. Poročilo se je potom posebnega izdanja listov razširilo takoj po celotnem mestu. Kmalu nato so se po vseh javnih stavbah in hotelih razobesile črnorumenice in zeleno-belo-rdeče zastave. Poročilo je uplivalo toliko bolj, ker je sledilo onemu o včeraj došlih razveseljivih uspehih iz Belgije, ki so bili sicer po predvečernem pariškem komunikativnem potrdjenju ojačani.

BERLIN 26. (Kor.) »Tägliche Rundschau«, ki skupno z ostalim časopisjem naglašajo, da je zadnja zmaga avstrijske armade častno na strani velikih nemških uspehov na zapadni fronti, poudarja to zmago kot razbremenitev Nemcev v vzhodni Prusiji in naglašajo, da avstrijske čete prekašajo sovražnika po samozavesti in zavesti, da se bojujejo za pravično stvar proti morilskemu napadu.

»Deutsche Tageszeitung« opozarja na težkoče, ki jih je imela avstrijska armada pri pohodu in na veliki pomen te zmage za Nemčijo. Pozdravlja avstrijske sobojnike, ki so spletli okoli habsburških zastav nove lovrike.

»Die Post« piše: Avstrijske čete so po disciplini in hrabrosti, kakor tudi po boljšem oboroženju premagale ruske mase, za kar smo jim tudi Nemci iz rajha iz vsega srca hvaležni!

»Kreuzzeitung« proslavlja zmago kot posebno dragoceno, ker se je sedaj definitivno izkazalo, da je premoč na naši strani.

BUDIMPEŠTA 26. (Kor.) Župan dr. Barczy je dal nalepiti danes po ulicah lepke, v katerih naznanja ljudstvu veselo vest o veliki zmagi pri Krasniku. Na koncu se glasi: »Veselim se srečnega začetka, ki je časten sovratnik zmagi, ki jih je izvojeval naš mogočnik zaveznik na zapadnem bojišču. Naj bodo vsi naši čuti, upanja in misli pri naših, sovražnika preganjajočih četah.

DUNAJ 26. (Kor.) Vest o zmagovitem poteku tridnevne bitke pri Krasniku, vzbuja po vsej monarhiji najveselejše zadoseženje. Na Dunaju vize po mnogih hišah zastave. Casopisje izraža zadovoljstvo nad zmago na severnem bojišču in poudarja, da je bila bitka večjega pomena, kakor je bilo soditi to po prvih poročilih. Po poročilih vojnih korespondentov se zdi, da je bil ruski poraz posledica dalekosežnega obkoljevanja. Bitka je bila povsod jako huda, uspeh avstrijske armade popoln.

DUNAJ 26. (Kor.) Dunajski župan dr. Weisskirchner je poslal nadvojvodi Frideriku brzojavko, kjer mu v imenu občinskega sveta in celokupnega prebivalstva čestita k sijajnemu uspehu avstrijske armade pri Krasniku.

DUNAJ 26. (Kor.) Nadvojvoda Friderik je odgovoril na brzojavko dunajskega župana povodom zmage pri Krasniku sledeče: Srčna hvala za prijazne čestitke povodom uspeha naše zmagoslavne armade. Držanje naših čet je izvzeleno nad vsako hvalo. Nadvojvoda Friderik.

Geza Weckerle ranjen. BUDIMPEŠTA 26. (Kor.) Hunzarski nadporočnik, Geza Weckerle, sin bivšega ministrskega predsednika, je bil na bojišču ranjen. Levo nogo ima v kosteh zdrobljeno. Zdravniki izjavljajo, da bo trajalo zdravljenje 6 tednov.

Pogreb ruskega generala Wanovskija.

LVOV, 26. (Kor.) Pogreb ruskega generala Wanovskija, ki je bil naš vjetnik in ki je vsled v boju zadobljenih ran umrl, se je vršil danes.

Boji ob jugovzhodni galisko-ruski meji.

DUNAJ 26. (Kor.) Iz vojnega tiskovnega stana se uradno poroča:

O peti kavalerijski diviziji, ki sestoji iz honvedov, je došlo naknadno poročilo o sledečem junaškem činu. Imenovana divizija je imela težko nalogo, da dne 16. avgusta prodre skozi rusko obrambno črto ob reki Zbrucz, da dožene, če se nahajajo morda tamkaj močnejše sovražne čete. Divizija je pri območnem mestu Satanovu izsilila prehod in udrla v rusko ozemlje. Naša kavalerija je jugozapadno od Kužmina zadela na številne sovražne kavalerije, ki je bila podpirana tudi od pehote. Sovražnika so Ogrji kljub temu pognali nazaj. Zasedovanje se je ustavilo šele v naslednjem oddelku reke Smotrič, kjer so se pri Gorodoku utaborila ruska ojačenja. Četudi to ni bila stvar jahalcev, je honvedska kavalerija kljub temu naskočila sovražnikove utrjene pozicije, pri čemer je imela velike izgube. Boj je dokazal, da stoje v teh krajih močni ruski oddelki. Po izvršitvi svoje naloge je oddelka divizija kantonirane pri Satanovu. Ponoči je tamošnje prebivalstvo, očividno ojačeno s skritimi vojniki, nenadoma napadlo speče honvede in jih veliko število pobilo. Kraj je bil zato za kazen požgan. Po tem dogodku se je honvedska divizija zopet popolnoma zbrala. Natančnega števila izgub tekom vpada in pozneje vsled zavratnega napada prebivalstva, ni mogoče doznati, ker so se posamezni manjši oddelki in pa posamezni jahalci zamogli pridružiti glavnemu oddelku šele po velikih ovinkih.

(Reka Zbrucz se nahaja ob jugovzhodni galisko-ruski meji. Satanov ob reki

Zbrucz. Kužmin in Gorodok na ruskem ozemlju ob reki Smotrič. Op.)

Z južnega bojišča.

General Frank o hrabrosti hrvaških vojakov.

ZAGREB 26. (Kor.) Armadni poveljnik general Liborij vitez Frank je poslal kornemu poveljniku, generalu baronu Rhemenu, sledečo brzojavko:

»Izrekam vsem poveljstvom in četam, ki so se udeležile trdovratnih bojov dne 14., 15. in 16. avgusta, svoje popolno občudovanje in priznanje za junaški nastop.

Tukajšnji listi izražajo veliko veselje za to priznanje hrabrega in požrtvovalnega nastopa hrvaških čet.

Grof Forgach imenovan za veleposlanika.

DUNAJ 26. (Kor.) Kakor poročajo listi, je imenovan cesar sekcijskega šefa grofa Forgacha za veleposlanika.

Poziv Bulgarski, da se odloči za ali proti Slovanstvu.

SOFIJA 26. (Kor.) Vladni list »Narodni Pravo« priobčuje brzojavko, ki jo je dobil Danev in v prepisu vsi voditelji strank, neizvzemši ministrskega predsednika Radoslava, od v Petrogradu vršivega se slovenskega banketa. Brzojavka je podpisana od predsednika Glinkinja in se glasi: »Vdeležitelji slovenskega banketa, med katerimi je veliko takih, ki so se bili vdeležili vojne za osvoboditev Bolgarske, si štejejo v dolžnost, da v oči gled rusko-slovenske vesti povdarjajo, da se Bolgarska, ako se bo de delj časa obojavljala ali pridržiti se sovražnikom Slovanstva ali pa zgrabiti za orožje ter bojevati se za slobodo slovenskih narodov, izloči iz vrste slovenskih narodov in s tem riskira, da po eni strani ne-doseže svoje nacionalne prostosti, po drugi strani pa, da ostane čisto osamljena, ako bo de kdaj v nevarnosti, da zgubi svojo neodvisnost.

Posliliti, vi zastopniki bolgarskega naroda, da ste odgovorni za bolgarsko bodočnost. Listu se te grožnje zde zelo čudne, posebno, ker Bolgarska ni nikdar žalila Slovanstva, temveč je bila od slovenske države oropana. Razven tega je ruski poslanik Savinski izjavil, da Rusija ne zahteva od Bolgarske ničesar drugega kot nevtralnost. Bolgarski zastopniki znajo vselej izpolnjevati svojo patrijotično dolžnost ter imeti pred očmi bolgarske interese.

Poročevalcu listu »Berliner Zeitung am Mittag« o franktirerjih. BERLIN 26. (Kor.) Poročevalcu listu »Berliner Zeitung am Mittag« piše o boju proti franktirerjem sledeče: Vojna franktirerjev v Nemčiji je stvor dobro premišljene uradne organizacije. Sam sem videl na svoje oči, kako so prinesli župana razdejane mesta Clermont, kjer so ženske ponoči kot živali napadle speče in ranjene ter jih toliko časa trpinčile, da jih je rešila smrt njihovih muk. Belgijci so mi pripovedovali, da je imenovan župan, ne glede na to, da mu je župnik to odsvetoval, ščeval prebivalstvo, da naj napada nemške vojake in je med prebivalstvom razdeljeval municijo. Ni dvoma, da se je municija in orožje razdeljevala med prebivalstvo in da se je skušalo netiti hrabrost prebivalstva na ta način, da so se o Nemcih razširjala napačna in lažnjiva poročila. Govorilo se je, da so Rusi že v Breslavi in da korakajo proti Berlinu, da so Angleži nemško brodovje večinoma že uničili in se na obrežju vzhodnega morja izkrcali, v gornji Alzaciji da so Francozi izvojevali že velike zmage. Taka uradno razširjena poročila so morala vznemiriti Belgijce. Mislili so, da se jim s pomočjo Francozov v malo dneh posreči, pregnati Nemce iz Belgije. Da se temu početju pride v okom, je bilo treba energično postopati in postaviti zgledi, ki naj bi bili v strah cel državo. Tudi vojna kontribucija, naložena provinci Lüttich je izvrstno učinkovala. Po mojem mnenju je, izvzemši posamezne slučaje, franktirerske vojne konec. V Namuru je bila zaplenjena velika množica svalčic. Med tobak je bil vmešan smodnik, da bi si nemški vojaki pri kajenju osmodili oči. Belgijska armada se je v obče obnašala hrabro. Vzrok panike in bega je bila naša taktika in strategija, ki ono sovražnikovo daleč prekaša. Med proč vrženimi stvarmi, so večkrat opazili telečnjake, v katerih so vojaki nosili s seboj civilne obleke, da bi se za slučaj, če bi jim šlo slabo, takoj lahko prelevili v civiliste.

Vojaki duhovnikov je dovolj.

DUNAJ 26. (Kor.) Ker je število vojaških duhovnikov že zadostno, se ni moglo

nikogar več sprejeti iz velikega števila prostovoljno priglasenih duhovnikov vseh veroizpovedanj. Vojno ministrstvo sprejema torej patrijotične ponudbe imenovanih duhovnikov za prostovoljno službo s posebnim zadovoljstvom in iskreno zahvalo na znanje in izražajo pri tej priliki istočasno prepričanje, da bodo duhovniki, ki niso mogli biti sprejeti v armado, porabili vsako priliko, da se na svojih mestih po notranjosti monarhije udelejujejo kar najbolj mogoče patrijotično. Sicer pa ostanejo ti duhovniki v slučaju potrebe še vedno vojaškim okrajnim poveljstvom na razpolago za pomožno vojaško duhovniško službo. Eventualna potrebna pogajanja s cerkvenimi oblastmi (cerkvene občine) izvrše vojaške lokalne oblasti v lastnem delokrogu.

Generalni ravnatelj pruskih državnih arhivov umrl.

BERLIN 25. (Kor.) Generalni ravnatelj pruskih državnih arhivov, tajni svetnik dr. Koser, ud akademije znanosti in zgodovinsopisec pruske države, je včeraj na posledicah operacije na črevesih umrl.

Rekvijem za umrlega papežu.

DUNAJ 26. (Kor.) Danes zjutraj je posvečeni škof dr. Pfluger v cerkvi sv. Stefana opravil drugi rekvijem po umrlem papežu Piju X. Cerkvenega opravila se je vdeležila velika množica vernikov.

PRAGA 26. (Kor.) Danes ob 9 dopoldne je bil v glavni farni cerkvi svečanosten rekvijem za papeža Pija X., katerega je prisostvoval predsednik deželne upravne komisije grof Adalbert Schönborn, predsedstvo občinskega sveta, predstojniki državnih in avtonomnih civilnih oblasti in pa velika množica vernikov.

ZAGREB 26. (Kor.) V stolni cerkvi je bila včeraj svečana maša zadušnica za umrlega sv. očeta, kateri so prisostvovali baron Sckerlec, župan, rektor vseučilišča, vojaški štacijski poveljnik, predstojniki vseh oblasti in množestvilo ljudstvo.

DUNAJ 26. (Kor.) Danes dopoldne se je vršil na Najvišjo odredbo v dvorni župni cerkvi slavnostni rekvijem v libero za papeža Pija X. Navzoči so bili: nadvojvodnje Marija Terezija, Marija Anunciata, Zita in več drugih nadvojvodinj, kakor tudi nadvojvode Albrecht, Franc Salvador in Evgen.

Velikodušen dar nadvojvode Evgena.

DUNAJ 26. (Kor.) Nadvojvoda Evgen je podaril povodom prevzeta protektorata nad vojno oskrbo celokupne monarhije, za iste namene znesek 60.000 K.

Zaplenjen nemški parnik.

AMSTERDAM 26. (Kor.) Listi poročajo iz Falmoutha: Semkaj je prispel nizozemski parnik »Potsdam« iz Newyorka s 400 nemškimi rezervisti in nekaterimi avstrijskimi rezervisti. Nemška pošta je bila zaplenjena, rezervisti proglašeni kot vojni vjetniki.

»Telegraaf« poroča iz Londona: Nemški veleposlanik grof Bernstorff je prispel včeraj zvečer v spremstvu državnega tajnika Dernburga v Newyork. Dernburg izjavlja, da hoče pridobiti podporo Amerike za Rdeči križ.

Nova nemška brzojavna agencija v Newyorku priobčuje interview z grofom Dernburgom, kjer ta odločno protestira proti sramotnemu napadu na Nemčijo, kakor tudi proti temu, da išče Anglija pomoč pri Japoncih.

Razstreljen srbski most.

SOFIJA, 26. (Kor.) Glasom poročil listov, je bil železniški most čez reko Babuno v trnotku, ko je šel čezenj neki vlak za municijo za Srbijo, razstreljen.

Ogorčenje proti generalu Radku Dimitrijevu.

SOFIJA 26. Tekom predstave v nekem tukajšnjem kinematografu se je prikazala med slikami iz balkanske vojne tudi slika generala Radka Dimitrijeva. Občinstvo je pričelo klicati: Doli z njim.

Franktirerji.

(Po »Agramer Tagblattu«.) Beseda »franktirerji« je postala zopet aktuvelna po bojih nemških čet z belgijskim prebivalstvom. Kakor ovaja že beseda, je iznajdba uporabljania neregularnih rojev v organizirani ljudski vojni francoskega izvora. Poleg boja, ki ga vodijo regularne čete, se organizira tudi odpor ljudstva proti invaziji sovražnika. Najprej so zadobili franktirerji važnost v letih 1814 in 1815. Tedaj je Napoleon I. organiziral ljudski upor. Na to misel ni pozabila francoska vlada nikdar. Ona je bila tudi, ki je koncem šestdesetih let prošlega stoletja ustanovila v alzaških in lotringijskih okrajih »Société des franc-tireurs«. O-

borožila jih je z vojnoporabnim orožjem ter jih vspejubožala k militarnemu vežbanju.

Treba pa posebno povdariti, da temeljna načela ljudskega prava, kakor so sankcionirana v bruseljski deklaraciji in v dolechah haške mirovne konference ne zabranjujejo na sploh ljudskopravno nastopanje neregularnih organizacij. Ali nalogajo se ljudstvu za udeležbo v boju neke omejitve. Vlada sovražne dežele mora prevzeti odgovornost za dejanja takih dobrovoljcev ter jih mora predrediti višjemu poveljniku. Tudi jih morajo označiti vidni znaki kot vojujočo stranko, ki je obnem obvezana, da se podreja vojnim zakonom in da spoštuje običaje vojne. Teh zagotovil nista dali doslej ne francoska ne belgijska vlada. Zadevlje jih teroče odgovornost za čine irregularcev, ki so se in ki se dogode.

Trdnjava Antwerpen.

Glavna trdnjava v Belgiji je Antwerpen. Po načrtih generala Briamonta se je gradila od leta 1860. do leta 1870. Belgijska zbornica je sklenila leta 1907: Antwerpenko pristanišče se mora razširiti, zato se opusti notranji utrdbni nasip in se nadomesti s črto notranjih utrdb. V severnem in južnem delu te utrdbene črte na desnem bregu reke Selde, naj se postavi med utrdbi I do 8 železnih ograj, ki naj jih med presledki branijo permanentne redute. V severnem in severovzhodnem ozemlju naj se izkoplje 20 m širok jarek, ki se lahko napolni z vodo. Jarek vodi od ertor I (utrdba) čez fort Merseem in reduto de Ordenen. Na levem bregu Selde leže forti Ste. Marie, Zwyn-drecht in Krugbeke, ki so medsebojno zvezani. Te utrdbi tvorijo notranji del vseh utrdb. Zunanje utrdbne so zadnji čas izpolnjivali. Ze v času od leta 1870. do leta 1877, ko so povzročile izkušnje nemško francoske vojne v vadi zgradbe trdnjavo pravo revolucijo, je branilo Antwerpen pet zunanjih fortov in tri vmesne utrdbi, ki so jih še bolj izpolnili v moderno izvedli. Na obeh bregovih Selde so zgradili še 11 fortov in 12 redut, ki so jih pričeli graditi šele leta 1909. Pričeli so graditi tudi forte ob Seldi pri Boelu in Oudendyktu Severno od Antwerpena so ojačili Ert-brand in vas Braschette z 2 redutama, na jugu so zgradili forte Breendonk, Liezele in Bornham, na zahodu fort Haesdonk in dve reduti, na zahodu forte Gravenzel, Oelegem, Broeckem, Ressel in Konings-huykt in 6 redut. Vse navedene nove trdnjave so od mesta Antwerpena oddaljene 15 do 18 kilometrov. Trdnjave se razprostrajo 132 kilometrov daleč in so baje že večinoma dograjene. Belgijska vojna uprava sodi, da se trdnjave lahko drži skozi eno leto proti 300.000 mož močni sovražniški armadi (?). Kakor vse velike trdnjave, potrebuje tudi obramba Antwerpena zelo velike posadke, ki se seveda ne more porabiti za vojno na odprtem polju. 80.000 do 100.000 mož potrebujejo samo za obrambo Antwerpena, belgijska armada pa šteje zdaj največ 180.000 mož.

Nadalje trdnjave v Belgiji so Namur in Pa Lüttich, ki so ga pa že, kakor znano, Nemci zavzeli. Trdnjavi Namur in Lüttich sta bili zgrajeni, da zabranita prodiranje sovražni invazijski armadi skozi dolino

General Pau.

General Pau, ki poveljuje francoski armadi ob alzaški meji, je rojen v Montelimarju dne 29. novembra l. 1845. Njegov oče je bil stotnik v 45. polku. Z devetnajstim letom je bil Pau vsprejet v vojaško šolo v Saint Cyru, iz katere je izšel kakor narednik. Dne 12. oktobra leta 1869. je avanziral za podporočnika in kot tak se je dne 6. avgusta leta 1870. udeležil bitke pri Fröschwiller-ju, v kateri je imel njegov polk — 18. linijski — ogromne izgube. Med mnogimi, ki so bili na bojišču ranjeni, je bil tudi podporočnik Pau, ki je bil vsled eksplozije bombe težko ranjen na levem stegnu in na desni roki. Ta poslednja rana je bila tako težka, da so mu morali odrezati roko za pestjo. A kakor hitro je zapustil posteljo, se je vrnil na bojišče, kjer se je udeležil bojnih operacij pod poveljstvom generala Bressollesa; dasiravno že bolehen, je razvijal največjo energijo z navdušenjem vojakov. Po prehodu na švicarsko ozemlje je dovolil, da so ga poslali v bolnišnico v Besancon. Leta 1872. je bil povišan v stotnika, leta 1881. v poveljnika, leta 1893. je dobil generalске zvezde, kakor brigadni general, a leta 1897. je postal divizijski general. Leta 1913, ko je bil že inšpekter vojske, je dosegel starostno mejo, a francoska vlada, ki pozna njegove vojaške vrline, ga je pozvala v službo, da mu poveri poveljstvo enega armadnega zbora.

Razne politične vesti.

Kako je sedaj v Lüttichu? Korespondent angleškega lista „Daily Mail“ poroča svojemur listu nekatere podrobnosti o sedanjem življenju v Lüttichu po zasedenju po Nemcih: Nemški vojaki si morajo plačati živeti iz svojega žepa; častniki so se nastanili v najboljših hotelih, plačujejo z nakaznicami in si pustijo poslužiti z izbranimi jediti. V najlepšem gledališču so si napravili hlev. Na balkonih v glavni ulici so postavili — kanoni. Ob devetih zvečer morajo prebivalci ugasniti vse luči. Vsa okna morajo biti zaprta, lučna vrata pa morajo ostati odprta.

Albanci vpadajo v Srbijo. Srbski poslanik na albanskem dvoru v Draču je ostro protestiral proti neprestanim vpadam albanskih čet v srbsko ozemlje.

Pride nekoč dan....!

Da je slovita francoska vedečevalka Marija Ana Lenormand, rojena leta 1772 v Nomardiji in umrla leta 1843 v Parizu, imela tekotem svojega dolgega vspešnega življenja ne le v svoji domovini, ampak tudi v inozemstvu intimne zveze v najvišjih krogih ter da je poleg posla vedečevanja tudi pisateljica: vse to morda ni splošno znano. Ostavila je več nego 20 knjig, med katerimi so »Zgodovinski in tajni memoari cesarice Jozefine«, najinteresantnejši pač zato, ker je bila s cesarico Jozefino v zelo zaupnem razmerju in je ta poslednja gotovo vplivala na sestavo knjige. Malo pred svojo smrtjo je zaključila svoje delo, ki je imelo naslov »Mes dernieres révélations« (Moja zadnja razkritja) in ki je izšlo še le po njeni smrti. Nekatera teh proročanj od onkraj groba čakajo še na svojo izpolnitev, in ker so po velikem delu politične naravi, bo morda zanimalo čitatelje, ako jih izpozna.

O Franciji piše — kakor omenjeno — v letu 1843 sledeče:

»Kraljestvo postane v drugič cesarstvo...« — To proročanje se je kmalo izpolnilo. In dalje je rečeno: »Meje, ki jih je nekdanjega orel doležil, bodo zopet pripoznane in pride do zveze z nekim velikim narodom... Tu se je torej francosko-ruska zveza napovedovala že pred dvema rodovi.

Povratek Bourboncev napoveduje sledeče proročanje: »Lilija, ki so jo zločini, ki pa te niso mogli izkoreniniti, tvoje cveticke vzveveto vnovič, in tvoje stebelce bodo čuvali zvesti in udani prijatelji. Čuti bo krik, ki ga dvigne ljudstvo in ti zasedeš zopet prestol svojih očetov.

Turčiji je proročala izid balkanske vojne tako-le: »Stara država proroka, vidim, kako tvoj polumeseč obledeva in ugaša, iz slabotne ti roke pada meč.

Ruski državci velja sledeče: »Vidim, kako na severu velikanski orel razpenja svoje peroti. Svit obdaja njegovo glavo. Neizmerna ruska država, pazi se pred belim orlom; misliš, da je mrtev, ali on je spi.

Ta domnevani mrtvi, toda le speči beli orel je — Poljska.

O Angliji pravi: »Anglija! Anglija! Dan, ko se boš morala pokoriti za svoje grehe, se bliža. Irska, veseli se, ura maščevanja je prišla, tvoj tribun te osvobodil. Sedaj vidim kri, morilni boj, povsodi grozo in razdevanje....

Domače vesti.

Vojne kokarde. Vojne kokarde, ki jih je izdal vojni pomožni urad c. kr. ministrstva za notranje zadeve in ki naj služijo kot manifestacijski znak patriotičnega čustvovanja in objednem tudi po svojem izkupičku pomorejo množiti v vojne svrhe namenjena sredstva, stopijo s početkom prihodnjega tedna v promet. Kokarde, v črno rumenih barvah, so zelo okusno napravljene. Izdelujejo jih dunajski pazamentirji iz svile ter imajo obliko iz malih četverogovelnikov sestojega gumba, obrobljenega s črno-rumenim trakom. Izdelane so na dva načina; ene kot jednostavni gumb, druge z zaponko, ker se je nadejati, da bodo tudi gospe pridno kupovale in nosile te znake. Poskrbelo se je za to, da ne bodo nepoklicani v svoje samolastne svrhe izdelovali jednakih kokard in sicer na ta način.

PODLISTEK

Rdeči mlin.

Roman. - Spisal Xavier de Montpinn.

Sauvageon je še enkrat planil v staro poslopje. Izostal je nekaj sekund, podal Lascarsu sekuro in puško, poskočil v čoln in prijel za vesla.

Čoln je odhitel. »Zadnji čas je bil!« je rekel baron. »Resna sva, ker tema povspešuje najin beg... V najhujšem slučaju nam bo markiza d'Herouville služila kot zastavljentka.

Te besede so bile izgovorjene tako tiho, da jih Sauvageon ni mogel slišati. Minulo je nekaj minut. Čoln je drčal tja na vavovju, puščajoč za seboj peneco se in na lahno blestečo brazdo.

Kmalu je brzina vožnje ponehala. Sauvageona roke niso več natezale vesel s prejšnjo močjo.

»Ali si že truden?« je vprašal Lascars v tonu očitanja. »Najina rešitev je le v hitrosti najinega čolna. Če se čutiš oslabelega, reci odkrito in potem zasedem jaz tvoje mesto.

Sauvageon ni odgovoril, a je po par sekundah začel pridno veslati.

Udaje mu niso nič izmuzli na moči, le neka zla misel mu je bila...»

čin, da se je vzorec teh kokard s prijavo zamajčila zaščita. Posledica tega je, da se od ponarejalcev zahteva lahko povrnitev povzročene zgbue in da se isti eventualno tudi lahko kaznujejo z občutljivimi kaznimi. Počeniši s prvimi dnevi prihodnjega tedna se bodo te kokarde dobivale pri tehnični prometni centrali ministrstva za notranje zadeve, Dunaj L, Hoher Markt št. 5. 2. nadstropje, odkoder se tudi izvrše odpošiljatve na zunanje naročnike.

Razprodajna njihova cena znaša 30 vinarjev za komad. Oficijalne razprodaje se bodo naznanile potom uradnih lepakov vojnega pomožnega urada ministrstva za notranje zadeve.

Naročbe ameriških trt iz državnih trtnih nasadov na Primorskem za dobo sejaja 1914-15. Iz državnih trtnih zaloge na Primorskem se na spomlad 1915 proti plačilu odda nastopna množina ameriških trt pod temi-le pogoji in sicer:

1. 20.000 cepljenih raznih evropskih vrst, cepljenih na velikolistno Riparjo in Rupestris montikolo.

2. 200.000 korenjakov (bili) velikolistne Riparje in Rupestris montikole.

3. 800.000 kolči (reznice) velikolistne Riparje in Rupestris montikole.

Cene trt za 1000 komadov so te-le:

a) ameriške cepljenke stanejo 140 K;

b) ameriški korenjaki (bilje) za revnejše vinogradnike 10 K, za premožnejše 30 kron;

c) ameriške kolče za revnejše vinogradnike 5 K, za premožnejše 16 K.

Potrebno revnejših vinogradnikov, koji naročijo trte po znižani ceni, mora županstvo vestno in resnično potrditi.

Cepljenke se bodo oddajale posameznikom le v manjših množinah, glavno v svrhu razširjenja boljših trtnih vrst.

Ako stranka naroči več nego 500 komadov korenjakov (bili) ali več nego 2000 komadov kolči, si namestništvo pridržuje pravico, zaproseno množino trt primerno številu naročb znižati.

Trte je naročiti najkasneje do 31. oktobra t. l. potom občine, pri kateri se v to svrhu nahajajo posebne tiskovine. Pozneja naročila se ne bodo vpoštevala. Vsak naročnik trt naj v dotičnem naročilnem izkazu v razpredelu za pripombe pristavi lastnoročni podpis. Županstvo mora izpolniti naročilne pole takoj poslati pristojnemu c. kr. okrajnemu glavarstvu (c. kr. namestništvu) svetniku v Trstu, magistratu v Rovinju), da jih predloži c. kr. namestništvu.

Trte se bodo oddajale samo primorskim vinogradnikom. Trgovci s trtami so izključeni od dobave prej označenih trt.

Cene se razumevajo od nasada v Trziču (Montalcone) oziroma Kaufanaru. Dotični znesek je položiti pri prejemu trt oziroma ako se te dopošljejo po železnici, pošti ali parniku, se isti povzame z embalažnimi in dovolznimi stroški vred, ki se zaračunajo po lastni ceni.

Vsak naročnik navedi natančno: 1. razločno pisano ime, bivališče, h. št. in poklic; 2. davčno občino, v kateri se nahaja vinograd, ki ga je obnoviti; 3. zaželjeno vrsto in množino trt; 4. železniško in poštno postajo, kamor naj se pošljejo trte.

Ako bi bila zahtevana vrsta že pošla, ali če bi je ne bilo več v zadostni količini, nadomesti se ista z drugo.

Trte je takoj po sprejemu pregledati. Morebitne pritožbe je nemudoma prijavititi tukajšnjemu c. kr. nadzorniku za vinogradništvo. Na poznejše prispelne pritožbe se ne bo oziralo.

Slednjič se opaža, da se ameriške trte načeloma ne bodo oddajale brezplačno. Izvzeti so samo slučajji, v katerih se manjši vinogradniki zavežejo, da naredo ameriške matičnjake v svrhu pridelovanja podlog.

Prošnje za brezplačno prepustitev ameriških korenjakov v omenjeno svrhu je vložiti do zgoraj navedenega roka naravnost pri c. kr. namestništvu.

Ženska podružnica CMD v Trstu je začela, kakor že objavljeno, s pripravami za »Božičnico« potrebnih otrok. Obleke za to so že deloma ukrojene ter izročene že. Biček-Razbornik, Narodni dom. Naše pridne delavke so opozorjene, da se obrnejo k omenjenim gospej ter si vzamejo, kolikor oblek mislijo napraviti. Tem oble-

»Razdejan človek sem, razdejan po krivdi barona Lascarsa«, je rekel sam sebi; »ali tu leži, pri mojih nogah, petstotisoč liver, katerih edini lastnik bi bil jaz, če bi baron slučajno padel v vodo...«

Citatelji poznajo Sauvageona predobro, da ne bi vedeli, da to čim je enkrat stopil na to nevarno pot niz-dolu, dalje drstel po nji ter da bo zasledoval to svojo idejo do nje zadnjih konsekvenc.

Najprej je želel, naj bi njegov gospod utonil; kmalu na to pa si je priznal, da bi bil bedak, ako ne bi prišel slučajno na pomoč, da si pridobi desetkrat večje premoženje, nego je bilo eno izgubljeno.

Omamljen po blestečih sliках, ki mu jih je predočala njegova lakomnost, je pozabil naš stari znanec na minulost; ni se spominjal, da je od svoje najzgodnejše mladosti sem vsakokrat, kadar je hotel izvesti kako zlo delo, postal on sam prva žrtev tega lopovstva.

Videl je samo v vretčih pri njegovih nogah nakopičen denar, ki mu s tako lahkim trudom more postati lastnik.

Končno je hkratu izpustil vesli iz rok in se je vrnal v čoln.

»Kaj pa delaš?« je vprašal Lascars osupnjeno; »ali si znorel?«

V edini odgovor je zagrabil Sauvageon poleg njega ležečo sekuro ter se je vrgel na barona, da bi mu zadal smrtni udarec.

kam sledijo v kratkem druge. S tem, mislimo, smo vseregli odboru in tudi našim pridnim pomagalkam, ker imajo več časa na razpolago. Posebno letos je to prišlo kakor nalašč, ker vsled vojne bo več potrebnih ter bomo vsled tega potrebovali večje število oblek. Bučelice tedaj na delo!

Redna odborova seja CM ženske podružnice bo v Trstu danes, v četrtek, 27. avgusta t. l. v CM šoli na Acquedotto št. 20, I. n. Prosi se odbornice in poverjenice, da se polnoštevilno udeležijo seje. a.

Samomor. — 28-letni čstilec kočij Jurij Šabac, ki je stanoval v hiši št. 260 pri Sv. Alojziju, je snoči ob 9. uri popil veliko množino karbolne kisline. Pozvali so sicer, k njemu na pomoč zdravnika s zdravniške postaje, a ko je ta prišel k njemu, je bil nesrečnež že v zadnjih izdihljivih in je v par minutah zatem umrl. O vzrokih, ki so nesrečneža gnali v smrt, se ne ve ničesar.

Male tatvine. 20-letni Ivan Brumati, ki stanuje v ulici Media št. 8, je bil včeraj aretiran na zahtevo Dominika Šuraka, kateremu je ukradel iz žepa 2 K in 50 vin.

Zidarju Antonu Taverna, ki je doma iz Vidma v Italiji in stanuje tu v ulici Sv. Justa št. 14, je neznan tat v ljudski morski kopeli ukradel iz žepa 2 K in 50 vin.

Zlato uro in zlato verižico, vredni 300 kron, je včeraj neznan tat strgal raz telovnik privatnemu uradniku g. Adolfu Forli, ko se je šetal na Corsu. Okradeni Forli je prijavil dogodek na policiji.

Grozil mu je z nožem. 22 letni težak Ivan Zeglar, rodom Tržačan in stanujoč v ulici del Molino a Vento št. 112, je bil predsončnjim aretiran v kavarni „Flora“ na Velikem trgu, ker je tam z nožem v roki grozil natakarju neke gostilne v ulici del Lazzaretto, Mariju Volpe.

Samomorilni poskus. Včeraj popoldne si je 77-letna gospa Uršula M., stanujoča v ulici del Molino a Vento št. 3, z britvico prerezala žile za pestjo na obeh rokah. Ko so njeni domači prišli na sled njenemu početju, so pozvali zdravnika s zdravniške postaje, ki je je podelil najnujnejšo pomoč in jo potem pustil doma pod varstvom njene družine.

Tatinski vlom, ki se ni izplačal. Predsločnim so neznan zlikovci vlomili v gostilno „Alla città di Klagenfurt“ na Salita al Promontorio št. 5. Šli so namreč preko notranje dvorišča hiše potem pa skozi stranski okno v gostilno. A ves ta trud se jim ni izplačal, ker niso našli v gostilni nič drugega, nego eno prazno listnico, 1/4 kg mesa in pa nekaj cigaret Sport.

Umrli so. Prijavljeni dne 26. t. m. na mestnem fizikatu: Škert Fran, 25 dni, ulica Remota št. 4; Kretič Marij, 3 mesece, ulica G. Parini št. 5; Lorbek Leopoldina, leto dni, Škedenj št. 310; Ambrožič Brunon, mesec dni, ul. G. R. Carl št. 5; Fischer dr. Stefan, 51 let, Kladin št. 285; Zerdan Anton, leto dni, ul. Sv. Vida št. 20; Pegan Kornelija, 6 mesecev, Carbola zgorja št. 10; Zadnik Emilija, 7 mesecev, ul. del Coroneo št. 45; San Silvester, 3 leta in pol, Vrdeča št. 1577; Dougan Josip, 47 let, ul. del Coroneo št. 5; Senica Anton, 72 let, ul. del Molino grande št. 20; Orel Ana, 27 dni, Vrdeča št. 363. — V mestni bolnišnici dne 23. t. m.: Hodnik Josip, 42 let; Veličič Anton, 66 let; Gablovič Lovrenc, 10 let; Vovk Vincencij, 62 let; Troina Katarina, 38 let; Rossignol Ivan, 3 mesece; Košenina Uršula, 66 let.

F. L. Tuma.

Spremljajoči pojavi strokovne organizacije.

Odbor je bil poklican v posredovanje v letu 1902 v 144 slučajih, prišel je do svoje sodbe v 10 slučajih, imel uspeh v 4 slučajih; v letu 1903 je bil poklican v posredovanje v 174 slučajih, prišel do svoje sodbe v 13 slučajih, imel uspeh v 7 slučajih; v letu 1904 je bil poklican v posredovanje v 163 slučajih, prišel do svoje sodbe v 21 slučajih, imel uspeh v 10 slučajih.

Avstrija nima do danes nobenih tozadevnih predpisov, Francija je dobila tako prvi zakon 1892 (sur la Conciliation et l'Arbitrage en matière de différends collectifs entre Patrons et Cuvriers on Employés), Italija 1893 (proviviri, posluje

sedaj kot uffizio di conciliazione), Danska in Švedija leta 1900.

Obligatorični posredovalni urad so razsodišča.

Strokovne organizacije so se takih posredovanj konsekventno in z vsilo silo branile in tudi res dosedaj še nimajo posebnih praktičnih uspehov. Vendar so se posamezniki za nje močno ogrevali. Tako je dejal Ben Tillet, vodja angleških Trade Unions, da trdno upa, da je potom reform zakonodaje mogoče priti tudi v tem vprašanju do boljšega zaključka. »Obžalovati bi bilo, če smo prisiljeni pograbiti zopet za stari kaos in bedo štrajkov, ki koristijo samo brutalnim in brezčutnim kapitalistom, delavcu pa prinašajo le siromaštvo in lakoto.«

Edina dežela, kjer dosedaj razsodišča dejanski poslujejo, je Avstralija. Avstralija in njeni otoki so postali zadnji čas sploh interesanten eksperiment vseh raznih socialnopolitičnih reform in idej. Avstralija ima že davno svoj osemurni delavnik, ženske imajo tam tako pasivno kot aktivno volilno pravico, najrazličnejša socialna varovanja i. t. d. V Avstraliji so štrajki strogo zabranjeni in vsak spor mora rešiti sodišče in temu sklepu se morata podvreči oba dela. Razsojajo splošna sodišča.

Literatura, ki nam je o tem vprašanju na razpolago, je tako nova, pomanjkljiva in diverzjoča, da si svojega mnenja nismo mogli napraviti drugače, nego je je izrazil delavski vodja Tregear, ki je znan kot sodelovalec vseh novih reform Avstralije in Nove Zelandije tekotem zadnjih deset let.

Tregear je dejal — in s tem hočemo to vprašanje zapustiti —: »Zakon o razsodiščih nam sicer ni prinesel bogzna kako visokega povišanja mezd?«; vzlic temu je važen faktor v krogu naših socialnih reform. Njegov blagodejni vpliv se kaže v tem, da niso delavci nikdar brez dela vsled sporov in da je bilo ta čas moč regulirati mnogo manjših zadev, tako plačevanje čezurnega dela, vprašanje praznikov. B.

Kolektivne pogodbe.

V drugem poglavju smo videli, da je razvoj moderne industrije popolnoma onemogočil individualno delavsko pogodbo in navedli tam več momentov, ki naj ta praktični pojav kritično utemeljujejo. (Glej tudi prvo poglavje!) — Mesto individualne delavske pogodbe je stopila taka, ki je veljala za sto in tisoče delavcev istega podjetja. V tem misteriju leži bistvo in jedro vseh konfliktov. Kolektivna delavska pogodba je vzela delavcem vse svobode, ki so mu bile dane tedaj, ko produkcijska še ni poznala tega pojava; storila ga je popolnoma brezpravnega, svojo moč je poskušala le še v stavkah. Ali mu ni dane nobene druge poti, nego obupni boj, da si pridobi zopet svoje nekdanje pravice, in če to ni mogoče: ali nima nobenih sredstev, da vzame svojem gospodarju iz rok tisto orožje, ki mu ga je dal veliki obrat kapitalistične produkcije?

Izkušnja je izločala bojevnike, življenje je najboljši učitelj vsakemu učencu: delodajalski kolektivni delavski pogodbi poskuša delati ravnotežje delojemalska. Kakor so morali pristati prej delavci vsi na eno pogodbo, ki jim jo je stavljal podjetnik, tako stavlja sedaj tudi delavci podjetnikom le eno pogodbo, ki pa velja za vse. Pogodba je bila prej kolektivna samo s strani podjetnikov, sedaj postane tudi s strani delavcev. Težišče gospodarske sile je premaknjeno v korist delavcu. Taka kolektivna pogodba je postala ekonomski princip.

Delojemalska kolektivna pogodba je dobila ime tarlna pogodba, Tarifvertrag, le Contrat collectif, in ima svojo domovino v Angliji, kjer je tudi najbolj razširjena. Ceni se jih tam nad pet tisoč, v Nemčiji nad tri tisoč. Avstrijskim strokovnim organizacijam je postala zadnji čas glavni cilj. (Pride še.)

*) Do leta 1906 so se povišale delavske mezde po Tregearjevem računu za 8%, življenske potreščine so se podražile istočasno za 15-20%. Delavski minister Millar je izdal za leto 1907 svojo statistiko, kjer dobi za prvo 8½%, za drugo 22%. — Seveda ni povišanje mezd nikak vzrok, ampak le posledica draginje.

Sprejmemo se tako izurjeni sedlarji in jermenarji

za konfekcijsko delo c. kr. armade proti dobremu plačilu. Onih, ki se sedaj že nahajajo v sličnih delavnicah, ne morem sprejeti.

KARL POLLAK
tovarnica usnje in dobavitelj c. kr. armade, Ljubljana.

Rascviljenim srcem javljamo rodbini, prijateljima i znančima prežalosnu vijest, da je premila kćerka, unuka i nećakinja

VIDICA

danas oko 5 sati poslije podne, nakon kratke, ali teške bolesti, mirno v Gospodinu preminula. Milil ostanci pokojnice sahraniti će se u srijedu dne 26. o. mj. u 9 sati prije podne na mjesnom groblju Sv. Lucije. KASTAV, dne 24. 8. 1914. Rascviljene obitelji: PETAROS i CARLAVARIS.

se sedaj kot uffizio di conciliazione), Danska in Švedija leta 1900.

Obligatorični posredovalni urad so razsodišča. Strokovne organizacije so se takih posredovanj konsekventno in z vsilo silo branile in tudi res dosedaj še nimajo posebnih praktičnih uspehov. Vendar so se posamezniki za nje močno ogrevali. Tako je dejal Ben Tillet, vodja angleških Trade Unions, da trdno upa, da je potom reform zakonodaje mogoče priti tudi v tem vprašanju do boljšega zaključka. »Obžalovati bi bilo, če smo prisiljeni pograbiti zopet za stari kaos in bedo štrajkov, ki koristijo samo brutalnim in brezčutnim kapitalistom, delavcu pa prinašajo le siromaštvo in lakoto.«

Edina dežela, kjer dosedaj razsodišča dejanski poslujejo, je Avstralija. Avstralija in njeni otoki so postali zadnji čas sploh interesanten eksperiment vseh raznih socialnopolitičnih reform in idej. Avstralija ima že davno svoj osemurni delavnik, ženske imajo tam tako pasivno kot aktivno volilno pravico, najrazličnejša socialna varovanja i. t. d. V Avstraliji so štrajki strogo zabranjeni in vsak spor mora rešiti sodišče in temu sklepu se morata podvreči oba dela. Razsojajo splošna sodišča.

Literatura, ki nam je o tem vprašanju na razpolago, je tako nova, pomanjkljiva in diverzjoča, da si svojega mnenja nismo mogli napraviti drugače, nego je je izrazil delavski vodja Tregear, ki je znan kot sodelovalec vseh novih reform Avstralije in Nove Zelandije tekotem zadnjih deset let.

Tregear je dejal — in s tem hočemo to vprašanje zapustiti —: »Zakon o razsodiščih nam sicer ni prinesel bogzna kako visokega povišanja mezd?«; vzlic temu je važen faktor v krogu naših socialnih reform. Njegov blagodejni vpliv se kaže v tem, da niso delavci nikdar brez dela vsled sporov in da je bilo ta čas moč regulirati mnogo manjših zadev, tako plačevanje čezurnega dela, vprašanje praznikov. B.

Kolektivne pogodbe.

V drugem poglavju smo videli, da je razvoj moderne industrije popolnoma onemogočil individualno delavsko pogodbo in navedli tam več momentov, ki naj ta praktični pojav kritično utemeljujejo. (Glej tudi prvo poglavje!) — Mesto individualne delavske pogodbe je stopila taka, ki je veljala za sto in tisoče delavcev istega podjetja. V tem misteriju leži bistvo in jedro vseh konfliktov. Kolektivna delavska pogodba je vzela delavcem vse svobode, ki so mu bile dane tedaj, ko produkcijska še ni poznala tega pojava; storila ga je popolnoma brezpravnega, svojo moč je poskušala le še v stavkah. Ali mu ni dane nobene druge poti, nego obupni boj, da si pridobi zopet svoje nekdanje pravice, in če to ni mogoče: ali nima nobenih sredstev, da vzame svojem gospodarju iz rok tisto orožje, ki mu ga je dal veliki obrat kapitalistične produkcije?

Izkušnja je izločala bojevnike, življenje je najboljši učitelj vsakemu učencu: delodajalski kolektivni delavski pogodbi poskuša delati ravnotežje delojemalska. Kakor so morali pristati prej delavci vsi na eno pogodbo, ki jim jo je stavljal podjetnik, tako stavlja sedaj tudi delavci podjetnikom le eno pogodbo, ki pa velja za vse. Pogodba je bila prej kolektivna samo s strani podjetnikov, sedaj postane tudi s strani delavcev. Težišče gospodarske sile je premaknjeno v korist delavcu. Taka kolektivna pogodba je postala ekonomski princip.

Delojemalska kolektivna pogodba je dobila ime tarlna pogodba, Tarifvertrag, le Contrat collectif, in ima svojo domovino v Angliji, kjer je tudi najbolj razširjena. Ceni se jih tam nad pet tisoč, v Nemčiji nad tri tisoč. Avstrijskim strokovnim organizacijam je postala zadnji čas glavni cilj. (Pride še.)

*) Do leta 1906 so se povišale delavske mezde po Tregearjevem računu za 8%, življenske potreščine so se podražile istočasno za 15-20%. Delavski minister Millar je izdal za leto 1907 svojo statistiko, kjer dobi za prvo 8½%, za drugo 22%. — Seveda ni povišanje mezd nikak vzrok, ampak le posledica draginje.

ČEŠKO - BUDJEVIŠKA RESTAVRACIJA (Bosákova uzorna češka gostilna v Trstu) se nahaja v ulici delle Poste št. 14, vhod v ulici Giorgio Galatti, zraven glavne pošte. Slovenska postrežba in slovenski jedilni listi.

MALI OGLASI

se računajo po 4 stot. besedo. Masno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina znaša 40 stotink.

Odda se krasno palčirana soba za enega ali dva gospoda. Krasen razgled na morje. Scalasari št. 265. 946

Oddasta se 2 sobi, soba in kuhinja v ulici Tor S. Lorenzo št. 10/3. — Pobjasnila daje vrtar. 939

Jajca štajerska po 7, 8, 9 vinarjev komad. Piščanci po K 1-80. Kokoši po 2 K kilogram. Carducci 39, Ronco 6, Kandler 8. 921

Meblišana soba v I. nad. s 3 okni, zračna in solučna lega, z lepim razgledom, prostim vhomom z 1 ali 2 posteljama, se odda takoj v najem. Vprašati: Ivan Kravos, Gorica na Kornu št. 11. 938

Gospodinj! Gostilničarji! Rompir prve vrste se prodaja v vsaki množini po 14 kn kvintal. Via Giuseppe Parini 11, zaloge krme. (926

Deklica ki bi hodila z otroci na sprehod se išče za tri ure predpolodne in 4 ure popoldne. Ulica Economo št. 14, I. nadstropje. Milošević. 948

Odda se kmetija s hišo, obdelanim zemljiščem (10.000 sežnjev); krasna lega. Pobjasnila: Orlandini, ul. S. Nicolò št. 12. 941

Popolen mlin (novi stroji), ki melje dnevno 50 kv. bele in koruzno moko, se proda. Proda se tudi slavoniznica in stiskalnica za seno. - Acquedotto 61. Osvaldella. 921

Gostilna Birsa se preseli v ulico Stadion št. 19 (ex Farlan). Lokal je nanovo urejen z lepim senčnatim vrtom. Poroča se slav. občinstvu in svojim gostom. 931

Dve postelji vzmeti, nove žimnice K 88. — Popolna spalna soba z žimnicami K 290. Via Fonderia 12, I. 23168

Tapetarski in preprogarski mojster DRAGOTIN PUC Trst, Via Molin grande št. 38 se priporoča cenj. občinstvu

Odlikovana pekarna in sladličarna MIRUSCH Trst Piazza San Francesco d'Assisi 7 Prodaja moko I vrste adice in prepečenice (biškote) najbljših vrst, velika izbira bombonov, svež kruh trikrat na dan izdelan z električnim strojem Buteljke, fina desertna vina, dalmatinska in istrska vina z razprodajanjem, pivo v steklenicah. — Postrežba točna. : :

Edina primorska tovarna dvookolca „TRIBUNA“ Gorica, Tržaška ul. 28 prej pivovarna Gorupj. Zaloge dvookolca, švaltnih in kmetijskih strojev, gramofonov, orkestron. itd. F. BATJEL Gorica, Stolna ul. 2-4 Plačuje se za obroke. Ceniki franco.